

Секція: Фінанси, гроші і кредит, страхування і біржова справа

АЛЕКСАНЯН РОКСАНА МЕХАКІВНА

студентка кафедри фінансів

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

ГРОШОВО-КРЕДИТНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Фінансова безпека є однією з найважливіших складових економічної безпеки. Без забезпечення фінансової безпеки практично неможливо вирішити жодне із завдань, що стоять перед Україною. Проте на сьогодні в Україні не створено нормативно-правову основу (не розроблені і не прийняті відповідні концепція і стратегія) формування системи фінансової безпеки.

Безпеку грошового обігу через призму співвідношення позабанківського і банківського обігу грошей як індикатора тіньової економіки вперше було розглянуто Ф.Каганом у 1958 р. Певними аспектами боргової безпеки займалися Дж.Бьюкенен, Е.Меаде, Р.Масгрейв, у роботах яких державний борг розглядається як тягар для економічного розвитку; М.Карлберг, що досліджував вплив державних позик на рівень споживання. Проте на сьогодні в економічній літературі відсутні комплексне відображення проблеми формування системи фінансової безпеки, усталений понятійний апарат, узагальнюючі оцінки ступеня ризику, реальних збитків, завданих безпеці країни, всебічний перелік індикаторів фінансової безпеки.

У сучасній економічній літературі не існує єдиного підходу до сутності грошово-кредитної безпеки, проте відомо, що саме монетарна політика держави є важливою складовою її забезпечення, так як є системним механізмом із специфічними цілями та інструментами. Вона

відіграє важливу роль у системі впливу держави на економічну стабільність та фінансову безпеку.

«Фінансово-грошова безпека держави» - це різновид безпеки, що має вплив на всі галузі економіки держави. Оскільки гроші є еквівалентом вартості будь-яких товарів, вони (через ціну) є чинником, спроможним дестабілізувати економічне становище в країні. Гроші - не тільки паперові або монетні знаки обміну, купівлі або продажу, а ще й безготівкові перекази та цінні папери (акції, векселі, сертифікати, облігації тощо), що визначають фінансовий стан держави. Величезне значення має банківська система країни, яка реалізує всі операції, що стосуються обігу грошей та цінних паперів. Саме банки здатні стабілізувати або дестабілізувати фінансове становище держави» [5]. Співвідношення між поняттями «фінансова безпека», «грошово-кредитна безпека» слід визначати, виходячи зі співвідношення категорій «фінанси» і «кредит», які є тісно пов'язаними, але категорія «фінанси» є ширша за своїм змістом та включає кредитні відносини. Також, враховуючи, що грошово-кредитну політику поділяють на вузьку і широку, яка включає валютну політику, інфляційну політику, її слід визнати складовою фінансової безпеки.

Зважаючи на те, що грошово-кредитна політика здійснює потужний вплив на економічні процеси в державі, виникає необхідність у дослідженні основних індикаторів оцінки безпеки грошово-кредитного сектору. Перелік показників оцінки стану грошово-кредитного сектору є досить великим. Незаперечним є вплив на рівень фінансової безпеки будь-якої держави розміру грошової маси, яка характеризує сукупність усіх грошових коштів, що перебувають у розпорядженні фізичних та юридичних осіб.

Рівень інфляції є визначальним показником щодо рівня забезпечення внутрішньої стабільності країни. Інфляція проявляється у зростанні цін, що викликає знецінення коштів суб'єктів господарювання та населення.

Саме тому, метою центральних банків є дотримання інфляційних орієнтирів.

Україна успадкувала нежиттєздатну дефіцитну економіку, а разом з нею величезний ризик виникнення інфляційних процесів [9].

Монетизація економіки - це інтегральний показник, який відображає довіру суспільства до національної валюти, до політики монетарної влади. А також рівень кредитної активності. У кінцевому рахунку, рівень монетизації економіки визначається рівнем розвитку економіки [3, с. 90].

Позитивним моментом є підвищення динаміки рівня монетизації в Україні, але цей показник ще залишається набагато нижчим від значення в розвинутих країнах. Рівень монетизації економіки України значно нижче 70%, що свідчить про недостатню забезпеченість економіки грошовою масою. Однак ми поділяємо думку економіста Н.В. Стежко, що для України коефіцієнт монетизації варіюється у межах 50% [9]. Отже, можна вважати, що рівень монетизації національної економіки є цілком достатнім.

На сьогоднішній день, з огляду на загострену кризу та стрімке падіння довіри до банківських установ, в країні спостерігається масове вилучення іноземної валюти з обігу і збереження на руках у населення. Одним із найбільш негативних наслідків доларизації для вітчизняної економіки є також зменшення впливу НБУ на грошово-кредитну сферу, що, в свою чергу, суттєво знижує ефективність монетарної політики (через обмеженість монетарних важелів управління).

Забезпечення стабільності національної грошової одиниці є одним із завдань грошово-кредитної безпеки держави, однак з метою посилення конкурентоспроможності національної економіки та здатності фінансової системи протидіяти зовнішнім впливам Національним банком було запроваджено перехід до гнучкого валютного курсу, що одразу відобразилось на його динаміці.

Таким чином, до основних напрямів зміцнення фінансової безпеки України можна віднести: підвищення монетизації економіки; застосування цільового підходу до емісії грошової маси; відновлення ліквідності банківського сектору економіки та запобігання банкрутства системних банків; зменшення долі іноземних банківських установ в загальному обсязі капіталу банківської системи країни.

Література:

1. Губський Б.В. Економічна безпека держави: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення / Б.В. Губський. - К.: ДП «Укрархбудьшформ», 2001. - 121 с.
2. Єрмошенко, М.М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М.М. Єрмошенко. - К.: 2001. - 350 с.
3. Лазарева А.П. Фінансова безпека країни: загрози та основні напрями зміцнення / А.П. Лазарева // Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки. - 2014. - Вип. 27. - С. 88-94.
4. Нетесаний Ю.В. Фінансово-економічна криза та забезпечення фінансової безпеки країни / Ю.В. Нетесаний [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3004>.
5. Пастернак-Таранушенко Г.А. Економічна безпека держави: підручник для осіб, що навчаються за фахом «Службовець, державного управління» / Г.А. Пастернак-Таранушенко. - К.: ІДУС при Кабміні України. - 1994. - 140 с.
6. Стежко Н.В., Вплив глобалізації на поширення кризових процесів в міжнародній економіці / Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції "Україна на шляху соціально-економічних

перетворень в умовах глобалізації". Зб. наук.статей. Випуск 8. Кіровоград, КНТУ, 2015. - 493 с.

7. Сухоруков А.І. Фінансова безпека держави: навчальний посібник / А.І. Сухоруков, О.Д. Ладюк. - К.: Центр учбової літератури. - 2007. - 192 с.
8. Чернецький В. Політика валютного курсу в умовах фінансової кризи: досвід інших країн та уроки для України / Вісник Української академії державного управління при Президентові України. – 2016. - №2. – С.79-89.
9. ukrstat.gov.ua – офіційний сайт Комітету статистики України.